

kák racionalizálása kizárólag számos tényező és körülmény alapos ismeretében, műszaki és közgazdasági elemzés felhasználásával, a kapcsolódó műveletek feltételezhető fejlesztésének ismeretében képzelhető el. Meg kell keresni a legkedvezőbb összefüggést a rakodók forgalma, a rakodóterület nagysága, illetőleg a főbb méretek között. Foglalkozni kellene a választékok számának csökkentésével, illetőleg tájegységek szerinti csoportosításával. Jobban kellene programozni az oda- és elszállítás ütemét. Fokozni kellene a fakitermelés koncentrációját, s rendezni kell az anyagmozgatási technológia alapvető kérdéseit.

Dr. Káldy József előadásában felhívta a figyelmet a kérgezési feladatok jelentős növekedésére, melynek mennyisége 5 év alatt meg fogja közelíteni az 1 millió köbmétert. A kézi kérgezésnek nemcsak időszükséglete, hanem munkabér igénye is nagy. Jelentős feladat tehát a kérgezés gépesítésének megoldása, megfelelő gépek kialakítása vagy beszerzése. Ezt megelőzően a kutatásnak tisztázni kell azokat a követelményeket, amelyeket Magyarországon a kérgezógépekkel szemben támasztanunk kell. Meg kell továbbá határozni a kérgezés helyét, idejét, a teljesítmény igényét, a szükséges munkáslétszámot, a munkaszervezetet, a gépek üzemeleti mutatóit, a gépi munka követelményeit, továbbá a géptípusokat, melyek leginkább alkalmasak a hazai feladatok megoldására. Elsőrendű követelmény, hogy a megválasztott gép beilleszthető legyen a fakitermelés gépsorába. Mivel az anyagmozgatás költségei igen magasak, célszerű ha tőhöz közel történhetik meg a durvakéreg eltávolítása, tehát erdei rakodón. A kéreg eltávolítása a száradást is meggyorsítja, így 30%-os súlycsökkenés következik be. A friss kéreg eltávolítása könnyebb is és növeli a teljesítményt. A géptípusoknak jól mozgathatóknak kell lenniök, hogy rakodóról rakodóra könnyen lehessen szállítani. Az ezirányú kutatások még nem nyertek befejezést. Az eddig alkalmazott, illetőleg könnyen beszerezhető gépek közül az „Egri”, a „Dobos” és a finn VK—16 típusú kérgezógépek általában megfelelnek feladatainknak.

Danszky István előadásában az erdőművelési munkák gépesítésének kérdésével foglalkozott. A következő 5 éves terv erdőművelési feladataihoz szükséges erő- és munkagépek típusának és mennyiségének meghatározása összetetten műszaki, biológiai és gazdasági jellegű feladat volt. Nevezetesen: meg kellett határozni azokat az erdőtechnikai követelményeket, amelyeket a gépeknek feltétlenül ki kell elégíteniök a biológiai és a gazdaságossági követelmények mellett. Ennek érdekében egyértelműen rögzítést nyertek az egyes genetikai talajtípusokon szükséges talajelőkészítési módok. Az erő- és munkagépek tipizálásának lehetősége érdekében egységesíteni kellett az erdősítések sortávolságát.

Palócz József

a Gépesítési Szakosztály vezetője

ERDŐFELTÁRÁSI-MŰSZAKI SZAKÜLÉS

Az erdőfeltárási-műszaki szakülés az erdőgazdasági építési tevékenység szerepével és jelentőségével foglalkozott a műszaki fejlesztésben. Az elhangzott előadások több vonatkozásban megállapították, hogy az erdőgazdálkodás területén is alapvető feladat a műszaki fejlesztés, amely jelentős mértékben építési tevékenységgel függ össze.

A szakülés bevezető előadásában **Bogár István** elsőnek is hangsúlyozta, hogy az erdőgazdálkodás fejlesztése területén változatlanul súlyponti kérdésnek kell tekinteni az erdőterületek feltáró hálózatának fokozott ütemű továbbépítését. A II. ötéves tervidőszakban összesen 600 km hosszú erdőgazdasági szállító pálya megépítése szerepelt a tervben. Ezt a célt 88%-ban sikerült elérni. A 88%-os

mennyiségi teljesítéssel szemben többleteredményként áll az elkészült pályahosszszak burkolatának minőségváltozása: bitumennel lezárt, különböző pályaszerkezetű, korszerű burkolatok a megépült összes burkolat 61⁰/₀-át teszik ki, a tervidőszakot megelőző évek 0⁰/₀-ával szemben. A III. ötéves tervidőszakban az erdőgazdaságokkal egyeztetett beruházási tervek alapján 845 km feltáró pályahossz megépítése szerepel a céljaink között. Az építési feladat teljesítése mellett a szakülés bevezető előadása az erdőfeltárási munkák hatékonyságának és továbbfejlesztésének három kiemelt aktuális kérdésére mutatott rá:

- A feltárási munkák előrehaladottsága, a beruházások gazdaságosságának vizsgálata, az erdőgazdálkodás szükségszerű fejlesztése a távlati tervezés körének kiszélesítését követeli meg;
- korszerűbb anyagmozgatási technológiák és a gépi szállítóeszközök alkalmazási lehetőségeit és gazdaságosságát az eddigieknél fokozottabb mértékben kell vizsgálni;
- a feltáró hálózat távlati tervezésének az erdőgazdasági MÁV rakodóhelyek jövőbeni helyzetéből kell kiindulnia, e kérdést újabban a vasúti kapacitás bővítésére irányuló KPM elgondolások egyre élesebben felvetik.

Cornides György hozzászóló előadása az erdőfeltárás távlati tervezésének továbbfejlesztésére tett javaslatot: a feltárási alaptervek építési ütemtervének egyszerűbb verziója helyett a jövőben erdőgazdaságonként 10 éves, ún. „erdőgazdasági műszaki tervek”-et kíván készíttetni. Ezen tervek legfontosabb része egy közös fahasználati-útépítési terv, amely azonos 10 éves időszakra rögzíti az erdőgazdaság egész területére az eddig az egyes üzemtervekben egymástól függetlenül és különböző időszakokra megállapított fatermelési előírásokat, továbbá a feltárási tervek jelenleg ugyancsak más területre készülő és más időtartamra szóló útépítési ütemezést. Az „erdőgazdasági műszaki tervek” a közös fahasználati-útépítési előírásokon kívül tárgyalnák az erdőgazdaság területére vonatkozó műszaki fejlesztési irányelveket a szükséges intézkedésekkel, a konkrét fatermelési előírásokra támaszkodva tartalmaznának gépi-energia, épülettelepítési, általános munkaerő irányterveket, továbbá állóeszközleltárt fenntartási tervvel, valamint a tervidőszakra vonatkozó fontosabb gazdasági számításokat. A tervnek feltétlenül tartozéka lenne az erdőgazdaság egész területét ábrázoló, a tervfeladatokat feltüntető 1 : 50 000-es áttekintő térkép is.

Jáhn Ferenc előadása a korszerű közelítő eszközök és módszerek alkalmazásának lehetőségeit elemezte. A hegyvidéki erdőgazdaságok területén a terepadottságok folytán az egyes anyagmozgatási szakaszok közül a legtöbb problémát és egyúttal a legnagyobb költséget a közelítés okozza. Ezen belül kell a legnagyobb szervezettséget biztosítani. Mivel a domborzati viszonyok befolyásolják döntően a közelítési eszközök és módszer megválasztását, a vágásterületeket három csoportba sorolta: enyhe (0—20⁰/₀), közepes (21—35⁰/₀), meredek lejtésű (36⁰/₀ felett). Ezen kategóriákon belül megadta a ma rendelkezésre álló közelítőeszközök figyelembevételével a közelítési munkák korszerű és gazdaságos végrehajtásának lehetőségeit. A felsorolt százalékok azonban nem képeznek éles határokat az eszközök és módszerek kiválasztásában, mivel a talaj állapota és egyéb helyi tényezők alapján az jelentősen megváltozhat.

Dr. Herpay Imre hozzászólásában az erdőgazdasági utak és a közúti szállítójárművek viszonyát vizsgálta. A pálya és a jármű között dialektikus a kapcsolat. Az anyagmozgatás egészének komplex gazdaságossági vizsgálata döntheti el, hogy csak földutakat építsünk és terepjáró járműveket használjunk-e, vagy minden útunk időjárás-biztos pályaszerkezettel készüljön és nagy raksúlyú, gyorsjáratú

járművekkel dolgozzunk, illetve milyen legyen az arány a föld- és burkoltutak között. A járművek fejlesztésénél két irányzattal kell számolni: egyrészt az ún. hosszúfás anyagmozgatás járműveinek, másrészt a távolsági szállítások jelenleginél nagyobb raksúlyú tehergépkocsijainak az alkalmazásával.
Hozzászólásának néhány érdekes megállapítása:

- a jelenlegi és a fejlesztés során várható járművek az erdőgazdasági utakon a mostanitól eltérő kanyarulati viszonyokat, vagy többletszélesítést nem igényelnek;
- a traktorok sebessége ugyan kb. fele a gépkocsikénak, de minimális burkolat-vastagságot igényelnek, és ezért bizonyos körülmények között gazdaságosak lehetnek;
- valamennyi egyedül közlekedő gépkocsi 6% emelkedőben is vonóerő felesleggel rendelkezik, ezért megfontolandó a pótkocsival való kiegészítésük;
- nagyobb raksúlyú gépkocsikkal elérhető előnyök mérlegelése során figyelembe kell venni a szükségessé váló burkolat-vastagítások többletköltségét;
- a meglévő útpályák megerősítése lényegesen költségesebb, ezért a feltáró hálózat fejlesztése során kell biztosítani a megfelelő pályaszerkezetet és vastagságot.

Fritsch Antal a közhasznú és erdőgazdasági üzemi szállítások jelen és várható helyzetét tárgyalta. A MÁV kapacitásának növelése érdekében körzeti állomási rendszert kíván megvalósítani, ahová a felfuvarozás mintegy 40 km-es körzetből közúton fog történni. Ennek megvalósítása a magas beruházási hiteligény miatt csak folyamatosan és hosszú idő alatt történhet. A MÁV első lépcsőként ezért a kiskforgalmú állomások — napi forgalom 3 vasúti kocsit nem halad meg — áruforgalmának megszüntetését tervezi. A feladóállomások számának csökkentését az utóbbi években saját üzemi érdekből az erdőgazdaságok is kezdeményezték, mégis a KMP-tervezet alapos tárcaszintű egyeztetésére van szükség. A gazdaságtalan szállítások csökkentésével kapcsolatban meg kellene vizsgálni, megérett-e már a helyzet arra, hogy a fuvarkassza teljes vagy részbeni megszüntetésével rátérjünk a leadóállomási árak helyett a feladóállomási árakra. A gépkocsiszállításokkal kapcsolatban szükséges a saját gépkocsiparknak felfuttatása oly mértékig, hogy az az erdőgazdasági üzemi szállítási feladatokat 70%-át tudja ellátni a jelenlegi 55 helyett. Olyan tehergépkocsikat kell beszerezni, amelyek a sajátos erdőgazdasági viszonyok között megfelelnek a vonóerő, meghajtás, raksúly és rakterület nagysága szerint is. El kell látni őket önfelterhelő berendezéssel és tipizálni kell az erdőgazdasági üzemi gépkocsiállományt.

Andor József az erdőgazdasági MÁV feladóállomási rakodások koncentrálásának szükségességével és jelentőségével foglalkozott. A 348 db erdőgazdasági MÁV rakodó 84,2%-a a 10 000 m³/év átrakási forgalmat sem éri el. Koncentrálásukat sürgeti a kis munkamennyiségek gépesíthetetlensége, a kézi felterhelés nagyfokú fizikai igénybevétele és balesetveszélyessége, a fagyártmányüzemek célszerű telepítése, a szociális igények fokozottabb kielégítése, a központi felkészítő helyek (manipulálás) kialakítása. Az elmondottakat a Délzalai Állami Erdőgazdaság területén előrehaladott állapotban levő rakodóösszevonások ismertetésével támasztotta alá.

A *magasépítések* területén a bevezető előadás az igen szerteágazó beruházási igények közül fontosságuk és nagyságrendjük alapján hat csoportot alakított ki, amelyek megoldására a lehetőséghez képest az erőforrásokat koncentrálni kell.

Az erdőgazdasági gépesítésnek építési feladatai közül az elmúlt tervidőszakban 7 gépjavító üzem problémája a legalapvetőbb igények biztosításával megoldó-

dott, ennek ellenére jelenleg még 10 erdőgazdaság nem rendelkezik megfelelő gépjavitó üzemmel. A jelen tervidőszakban 4 gépjavitó üzem megépítése, illetve nagyobb bővítése szerepel a feladataink között.

Az erdészetekhez kihelyezett gépek és egyéb járművek gazdaságos üzemeltetése a karbantartási munkák gyors és helybeni elvégzését igényli. A közeljövő feladata a gépesített erdészetek területén gépkarbantartó műhelyek létrehozása.

Az erdőgazdasági fagyártmányüzemek 85%-a termelési, baleset- és munkásvédelmi, szociális szempontból nem felel meg az érvényben levő előírásoknak. A hiányosságok felszámolása komoly építési beruházási hiteligénnyel jár, ugyanakkor a beruházás kigazdálkodásának lehetősége a korszerűtlen alkalmi épületekben önmagától kifejlődött termelési szint után ma már nem, vagy csak csökkentett mértékben áll fent. Előzetesen tisztázni kell a kész fagyártmányválasztékok jövőbeni felhasználási igényét, meg kell vizsgálni a szétszór, kis kapacitású, gazdaságtalan telepítésű fagyártmány üzemek célszerű összevonási lehetőségét.

Az erdőgazdasági központok elhelyezése hat új székház, valamint az utóbbi években végrehajtott kisebb székházbővítések után általánosságban nem rossz. A lehetőségek reális felmérése szerint saját erőből új erdőgazdasági székház építésével a közeljövőben számolni nem lehet. Több, egy helyen jelentkező beruházási cél koordinálása, ebből származó beruházási költségcsökkentés, illetve hozzájárulás szolgálhat csak alapul a tervidőszak során újabb erdőgazdasági irodaépület-beruházás elindításához.

A lakásellátás fejlesztése, elsősorban az erdészetek területén, fontos célja az erdőgazdálkodás fejlesztésének. Az új lakásépítéseknek az erdőterületek szakember-ellátottságát kell biztosítani. Az elmúlt tervidőszakban 451, a jelen tervidőszakban 478 új lakás épült, illetve terv szerint fog megépülni az erdőgazdaságok részére.

A villamosítás és vízellátás fejlesztése továbbra is fontos kérdés. Az erdészeti központoknak az országos villanyhálózatba történő bekötése befejeződött. 1970-ig valamennyi önálló erdészeti település hálózati áramot fog kapni gazdaságos és reális megvalósíthatóság esetén. A villamosítást nyomon követi szükség szerint a vízellátás korszerűsítése.

Az állandó jellegű munkásszállások szükséges korszerűsítése és kiegészítése a tervidőszak során jelentős építési feladat. Az erdőgazdaságokkal történt tervegyeztető tárgyalások alapján 36 munkásszállás korszerűsítését kell végrehajtani. Gondosan megvizsgálandó kérdés, vajon a munkahelyre történő oda-vissza szállítás nem nyújt-e elfogadhatóbb és célravezetőbb megoldást a munkásszállásokkal biztosítható lehetőségeknél.

Barcsay László hozzászóló előadásában az új gépjavitó üzemek időszerű tervezési kérdései közül néhány érdekes gondolatot és problémát vetett fel: nincs a hatóságok és szakfelügyeleti szervek által elfogadott tárca-tervezési irányelv; megoldandó feladat a létesítendő üzemek igényeinek egyértelmű megfogalmazása; az eddigi tapasztalatok szerint a szükségleteknek megfelelően bizonyos nagyságrendi osztályok alakultak ki a megépült gépjavitó üzemek között, ennek a kategorizálásnak alapján célszerű az irányelveket kidolgozni. A meglevő gépjavitó üzemek legégetőbb hiányosságai között a beérkező gépjárművek mosását és szervizét biztosító igények kielégítését vetette fel.

Az erdészeti gépkarbantartó műhelyek a fejlesztési lehetőségeket is figyelembe vevő egységes iránytervek alapján épüljenek. Az építési feladat: gyors és ésszerű megépíthetőség lehetőleg tipusszerkezetekkel, kis kiviteli költség, könnyű elhelyezhetőség.

Ernyey László a műszaki teendők közül az erdészeti települések magasépítési létesítményeinek telepítési problémáira hívta fel a figyelmet, ezzel kapcsolatban kifejtette: a magasépítési beruházásokat épp oly tervszerűvé és gazdaságilag megalapozottá kell tenni, mint ahogy az az erdőfeltáró hálózat kiépítése vonalán már gyakorlattá vált. Ezáltal nemcsak kedvezőbb munkafeltételeket tudunk biztosítani, hanem a beruházások hatékonyságát is jelentősen fokozhatjuk.

Foglalkozott a szakülés az *állóeszközök rendszeres és tervszerű állagvédelmével* is. Az 1966/67. gazdasági évben az erdőgazdaságok is rátérnek az állóeszköz gazdálkodás új rendjére. Fokozódni fog e téren is az erdőgazdaságok önállósága, biztosítani kell az állóeszköz állomány fenntartásának megalapozott, hatékony, vállalati elhatározáson alapuló elvégzését, így nőni fog az erdőgazdaságok felelőssége is.

E gondolathoz kapcsolódott **Haják Gyula** hozzászóló előadása, amelyben a tervszerű állóeszköz gazdálkodás szükségességét fejtegette és annak megvalósítására a magasépületek és erdei utak vonatkozásában konkrét javaslatot tett. A javaslat fontosnak tartja az erdőgazdálkodás számára hasznos és megtartandó állóeszköz állomány állagának műszaki felvételét és egyedi értékelését. Épületek esetében lebontandó-elavult, ideiglenesen fenntartandó és véglegesen fenntartandó épületkategoriókat állít fel. A fenntartási munkákat ezek alapján kell ütemezni, sőt az értékelés eredményét a beruházási terv összeállítása során is figyelembe kell venni. Utak esetében a fenntartási munkákat a termelési és anyagmozgatási tervek függvényében, az utak műszaki állapota alapján kell megállapítani. Javasolja fenntartási munkák területén is a távlati tervezés érvényre juttatását, vagyis valamennyi erdőgazdaságnak 1970-ig el kellene készítenie állóeszköz gazdálkodási tervét, amely a beruházásokhoz hasonlóan a teendőket egy tervidőszakon belül előre meghatározná.

Az erdőfeltárási-műszaki szakülés befejező része a *háziparas építési tevékenység* szerepével foglalkozott az erdőgazdasági építési munkák végrehajtásában. 1960. évtől az erdőfeltárás vonalán 100%-ban saját vállalkozású építés folyik, magasépítés vonalán a nagyobb volumenű, egy erdőgazdaság területén esetenként jelentkező beruházások, valamint a speciális szakipari munkát igénylő építkezések kivételével úgyszintén. Az erdőgazdaságok kivitelezési feladatát jelen tervidőszak során 70 millió Ft mélyépítési és 40 millió Ft magasépítési beruházás határozza meg. A fenntartási munkák majdnem teljes egészét háziparas úton kell elvégezni. A háziparas építési tevékenység indokoltságát hozzászólásában **dr. Ecsedy Sándor** fejtegette. A korszerű erdőgazdálkodáshoz szükséges épület és építmény beruházási és fenntartási munkák végrehajtása a kivitelezővel szemben különleges követelményeket támaszt. Ez a körülmény az idegen kivitelezőnek szervezeti felépítése, más jellegű felkészültsége és a munkahellyel szemben támasztott igénye, valamint a munkák volumene tekintetében nem felel meg. Ennek következménye, hogy az erdőgazdasági építési munkák vállalásától idegenkednek, a kivitelezés során a határidőket és a költségvetés értékét tartani nem tudják, az elvégzett munka minősége pedig legtöbb esetben kifogásolható. Ezen indokok irányították az erdőgazdaságokat a kivitelezési munkák saját kezelésbe vételére, annak eredményes voltát az elmúlt tervidőszakban egyre növekvő éves építési volumen ellenére a kivitel végrehajtásának gazdaságossága és minőségének javulása bizonyítja.

Egyértelműen így a fejlesztés iránya: továbbra is arra kell törekedni, hogy építőipari részlegét minden erdőgazdaság tovább fejlessze, beleértve a korszerű, de az éves építési volumenhez képest nem túlméretezett géppark biztosítását is.

Bogár István
az Erdőfeltárási Szakosztály vezetője